Història de la Marina Catalana

Autor:
Data de publicació: 12-03-2020

La marina de guerra catalana - amb vaixells catalans, almiralls catalans i tripulacions catalanes (sense comptar la xurma)- a les ordres directes o indirectes dels comtes de Barcelona representava una realitat reconeguda per tota la mediterrània des dels seus orígens fins a Ferran el Catòlic. En èpoques posteriors vaixells construits i tripulats en les costes catalanes, sota l'autoritat de reis no catalans, protagonitzaren alguns fets importants.

De manera anàloga les marines de guerra del regnes de Mallorca i de València tingueren entitat pròpia i poden ser estudiades de forma particular.

Tipus
obra literària

Fitxa

Autor
Arcadi García i Sanz

Llengua
català

Publicació
Barcelona , Espanya , 1977

Editor
Enciclopedia Catalana Aedos

Format
Paper

Dades i xifres

Tema
història dels vaixells i història de Catalunya

Gènere
assaig i història

Nombre de pàgines
449

ISBN
84-7003-161-9

La Història de la marina catalana és un llibre escrit per Arcadi García Sanz[1] que fa un estudi profús sobre la Marina Catalana,[2] tant en la guerra com en el comerç, explicant les seves conquestes i gestes, en un estudi històric que comença a la Prehistòria i arriba fins a l'Edat moderna. Descriu les batalles marítimes, els consolats de mar catalans, per acabar detallant aspectes del dret marítim, com diu ell mateix al llibre: «Quan vaig començar a estudiar temes de la història del dret marítim.. no havia estat escrit.. vaig creure el moment de fer aquell llibre».[3]

En un estudi detallat de la Història de la Marina Catalana, explica els motius que van convertir Catalunya en una potència comercial de la Mediterrània. Ho fa en un àmbit ampliat concretament sobre el període que va des de l'Edat mitjana fins finals del segle XVI, desglossant els importants aspectes de la marina mercant, que van posar a Catalunya en un lloc preeminent del Mediterrani.[4]

Tracta tant dels fets de la marina de guerra catalana i els seus vaixells i galeres, com dels fets i gestes polítiques, dels consolats de mar, del transport marítim, del dret marítim català en el vessant del comerç, i culmina l'assaig entrant en l'estudi dels homes de mar catalans, i la ciència i l'art de la navegació per mar dels catalans.[5]

El pròleg és de Jose María Martínez-Hidalgo., i pertany a la col·lecció, "Enciclopèdia Catalana Aedos". (Editorial Aedos, Barcelona 1977). El llibre en format gran foli, té en total 30 capitols (mes apèndix i índex) que omplen 449 pàgines amb il·lustracions en el text i 17 làmines ampliades fora del text.[6] Aquesta obra ha estat citada com a referència en diverses obres posteriors relacionades amb temes nàutics.[7][8]

Pel que fa a algunes referències concretes sobre l'obra cal destacar-ne dues: de Maria Teresa Ferrer i Mallol i de Marcel Pujol i Hamelink:

«
...Cal esmentar també, entre la producció d'Arcadi Garcia, la Història de la Marina Catalana, que havia estat pensada per a un públic ampli, però que s'ha convertit en obra de referencia per als estudiosos, a causa de la cura posada per l'autor en l'estudi de les diferents menes de vaixell, l'evolució en la construcció naval, els contractes marítims etc.
»

— Arcadi Garcia i Sanz. In memoriam. Maria Teresa Ferrer i Mallol.[9]

«
...Garcia i Sanz también firmó una historia de la marina catalana que, aunque dirigida a un público más amplio, constituye un compendio y estado de la cuestión sobre la construcción naval, la expansión marítima y la navegación. Esta obra ha marcado un hito en la historiografía marítima catalana, comparable a la obra de Capmany que marcó el inicio de la historia marítima doscientos años antes ...En la introducción, Garcia avisa al lector de que su libro es, por definición, esencialmente sintético, dejando claro que no tiene la voluntad de hacer un libro pesado, cargado de notas, pero sí con las mínimas necesarias para el investigador. Asimismo avisa que para él fue un esfuerzo pasar de la historia del derecho marítimo al de la marina, con el riesgo de error, pero que el libro es el primer intento de una historia de la marina catalana en la que el lector tiene a disposición los elementos de criterio necesarios para poder mejorar, ampliar y criticar, tal como es deseable. De Arcadi Garcia se puede decir que fue el alma mater de la historia marítima catalana durante la segunda mitad del siglo xx, trabajando en solitario o, tal como decíamos, junto a los más grandes medievalistas, historiadores del derecho y lingüistas del momento...
»

— La construcción naval y la navegación bajomedieval en la Corona de Aragón: un estado de la cuestión. Marcel Pujol i Hamelink.[10]

CONTINGUT
https://www.keepandshare.com/doc18/26042/historia-marina-catalana-pdf-2-3-meg?dn=y

CAP.1- LA TRADICIÓ MARINERA DE LA PREHISTÒRIA A L'ANTIGUITAT..

CAP.2 -ELS ORÍGENS DE LA VOCACIÓ MARINERA CATALANA

Els orígens de la vocació talassocràtica catalana, 34.

CAP.3- ELS VAIXELLS MEDIEVALS CATALANS (primera part)

Els elements comuns dels vaixells i llurs dimensions, 46

El buc, 47.

Les mesures del buc, 49.

L'eslora, 51.

L'oberta, 51.

El puntal, 51.

Les mesures de l'arqueig, 56.

CAP.4- ELS VAIXELLS MEDIEVALS CATALANS (segona part)

L'aparell, 60.

Els arreus, 63.

Els tipus particulars dels vaixells medievals, 67.

CAP.5- ORGANITZACIÓ DE LA NAVEGACIÓ DURANT L'EDAT MITJANA CATALANA

La infrastructura: ports i drassanes, 76.

Els armaments navals, 81.

Oficialitat i tripulacions dels vaixells mercants, 83.

Oficialitat i tripulacions de les galeres, 86.

Organització de les esquadres: l'almirall, 87.

CAP.6- L'ART DE NAVEGAR DURANT L'EDAT MITJANA CATALANA (primera part)

Art de mar í ús de mar, 92.

El rumb: la rosa dels vents, 94.

El compàs nàutic, 98.

La distància, 101.

CAP.7- L'ART DE NAVEGAR DURANT L'EDAT

MITJANA CATALANA (segona part) 105

El problema del "punt" a la mar, 106.

La latitud, 106.

L'astrolabi, 108.

El quadrant, 110.

La ballestina, 110.

La longitud, 111.

La determinació de l'hora, 111.

La cartografia, 114.

CAP.8- EL DRET MARÍTIM CATALÀ DELS SEGLES XII I XIII 119

El dret del cors, 121.

Èl dret comercial marítim, 123.

El costum de la mar, 125.

Els consolats de mar de Barcelona i València, 127.

CAP.9- EL DRET MARÍTIM CATALÀ DEL SEGLE XIV 131

La creació dels grans consolats de mar catalans, 132.

Formació i contingut del Llibre del Consolat de Mar, 135.

El dret marítim militar del segle XIV, 137.

Les devocions marineres medievals, 140.

CAP.10- LES RUTES DE NAVEGACIÓ DELS SEGLES

XII I XIII 143

Les rutes de navegació de la mar Mediterrània occidental 144.

Les rutes de navegació de la mar Mediterrània oriental, 150.

Les rutes marítimes atlàntiques, 152.

CAP.11- LES RUTES DE NAVEGACIÓ DEL SEGLE XIV 155

Les rutes de navegació de la mar Mediterrània occidental, 156.

Les rutes de navegació de la mar Mediterrània oriental, 159.

Les rutes de navegació atlàntiques, 163.

CAP.12- ELS MÈTODES COMERCIALS MARÍTIMS DELS SEGLES XII I XIII

Les construccions navals, 169.

El noliejament, 170.

La "societas" i la comanda a ús de mar, 172.

El canvi marítim, 175.

CAP.13- ELS MÈTODES COMERCIALS MARÍTIMS DEL SEGLE XIV

Les innovacions trescentistes dels mètodes comercials marítims tradicionals, 178.

La penetració de les modalitats oceàniques del noliejament, 183.

Els inicis de l'assegurança marítima, 185.

CAP.14- L'EXPEDICIÓ DE JAUME I A MALLORCA

CAP.15- LA MARINA EN LES RESTANTS EMPRESES MILITARS DE JAUME I

El domini definitiu de les Balears, 204.

La reconquesta de València, 207.

La croada de Jaume I a Palestina, 212.

CAP.16- LA CONQUESTA DE SICÍLIA DEL REI PERE EL GRAN

La conquesta de l'illa de Sicília, 219.

El combat de Nicòtena, 223.

Retorn del rei, 226.

CAP.17- LA GUERRA NAVAL AMB LA COALICIÓ FRANCO-ANGEVINA (primera part)

El combat de Malta, 230.

El combat del Golf de Nàpols, 235.

CAP.18- LA GUERRA NAVAL AMB LA COALICIÓ FRANCO-ANGEVINA (segona part)

241

CAP.19- LA GUERRA DE SICILIA I L'EXPEDICIÓ A L'IMPERI BIZAMTI
253

La guerra naval, de la Pau d'Anagni (1295) a la de Caltabellot- ta (1302), 256.

L'expedició catalano-aragonesa a l'imperi Bizantí, 260.

CAP.20- LA CONFRONTACIÓ NAVAL CATALANO- GENOVESA DEL SEGLE XIV (primera part) 267

La conquesta de Sardenya, 270.

CAP.21- LA CONFRONTACIÓ NAVAL CATALANO- GENOVESA DEL SEGLE XIV (segona part) 277

La Guerra Gran amb Gènova, 278.

La guerra amb la coalició castellano-genovesa, 286.

CAP.22- EL SEGLE XV I LES TENDÈNCIES MARÍTIMES INICIALS DE L'EDAT MODERNA (primera part) 289

La crisi de la vocació marítima catalana, 292.

El redreç marítim català del segle XV, 295.

El desplaçament cap a rAtlàntic del "leadership", 297.

CAP.23- EL SEGLE XV I LES TENDÈNCIES MARÍTIMES INICIALS DE L'EDAT MODERNA (segona part) 301

Els vaixells, 302.

Organització de la navegació, 304.

Les rutes de la navegació comercial el segle XV, 307.

El dret i els mètodes comercials marítims del segle XV, 308.

CAP.24- LA MARINA CATALANA EN L'EQUILIBRI NAVAL MEDITERRANI DEL SEGLE XV 315

Els fets marítims militars del temps del rei Martí, 316.

La marina catalana dms la monarquia dels Trastàmara, 320.

CAP.25- ELS VAIXELLS CATALANS DE L'EDAT MODERNA 329

Els elements comuns dels vaixells, 330.

Els tipus particulars de vaixells, 339.

Vaixells de rems, 339.

Vaixells rodons, 343.

CAP.26- L'ART DE NAVEGAR DURANT L'EDAT MODERNA CATALANA

347

El rumb, 349.

La distància, 350.

La latitud, 352.

La longitud, 354.

La cartografia, 358.

CAP.27- LA MARINA CATALANA DINS LA MONARQUIA DELS HABSBURG (primera part)

Les rutes de navegació, 362.

La marina catalana i el comerç colonial, 368.

CAP.28- LA MARINA CATALANA DINS LA MONARQUIA DELS HABSBURG (segona part)

Els ports, 380.

Les construccions navals, 383.

La sanitat, 386.

Organització de la navegació comercial, 388.

La marina militar, 390.

La devoció marinera a Crist Crucificat- 396.

CAP.29- LA REPRESA MARÍTIMA CATALANA DEL SEGLE XVIII

Els decrets de Nova Planta i l'organització marítima catala- na, 400.

La marina catalana i la reestructuració de la marina espanyola del segle XVlll, 402.

Les rutes de navegació i la llibertat del comerç americà, 405. Les construccions navals, 408.

Les Juntes de Comerç i els Consolats de Mar, 410.

La cultura marítima i les escoles de naútica, 411.

Les grans personalitats de la vida marítima catalana del segle XVlll, 414.

CAP.30- LA MARINA CATALANA DEL SEGLE XIX

Els vaixells, 422.

Les construccions navals, 429.

El dret marítim i I organització de la navegació, 433.

^ Les rutes marítimo-comercials catalanes del segle xix, 436. APÈNDIXS I ÍNDEXS

361

379

399

421

Referències

? Sanz, Arcadi Garcia i. «Historia de la marina catalana». Dialnet. [Consulta: 25 juny 2022].
? Piñero, J.M.L.. El arte de navegar en la España del Renacimiento (en castellà). Editorial Labor, 1986. ISBN 978-84-335-0029-8.
? Josep M. Mas i Solench. Arcadi Garcia Sanz* (la Vall d'Uixó, 1926 -1998). Anuari de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, , 1999 .
? Arcadi García Sanz. Historia de la marina catalana. Editorial Aedos, 1977, p. 2 -. ISBN 978-84-7003-161-8.
? Enciclopedia general del mar (Vol.V) (en castellà). Ediciones Garriga, 1992. ISBN 978-84-7079-091-1.
? «HISTORIA DE LA MARINA CATALANA ARCADI GARCIA SANZ EN CATALAN» (en castellà), 15-06-2022.
? Borrás, A.D.. Los orígenes de la piratería islámica en Valencia: la ofensiva musulmana trecentista y la reacción cristiana (en castellà). Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Institución Milá y Fontanals, 1993, p. 21. ISBN 978-84-00-07123-3.
? Mott, L.V.. The Development of the Rudder: A Technological Tale. Texas A&M University Press, 1997, p. 84. ISBN 978-0-89096-723-2.
? Mallol, Ferrer i; Teresa, Maria. «Arcadi Garcia i Sanz. In memoriam. (1926-1998)» (en castellà), 27-05-2010.
? «Vista de "La construcción naval y la navegación bajomedieval en la Corona de Aragón: un estado de la cuestión".» (en castellà).

Bibliografia

Mott, L.V.L.. The Best Manned Fleet Ever Beheld: The Catalan-Aragonese Fleet in Sicily During the War of the Sicilian Vespers, AD 1282-1295. University of Minnesota, 1999.

Vegeu també

Llibre del Consolat de Mar
Marina de guerra catalana
Memorias históricas (Capmany)
La cartografía mallorquina